

A. Tomten, Skogsrådan, Jörådan,
Sjöfrun, -gungångare.

Kall. S. 2

Kons. nr 13

p. 161 - 172.

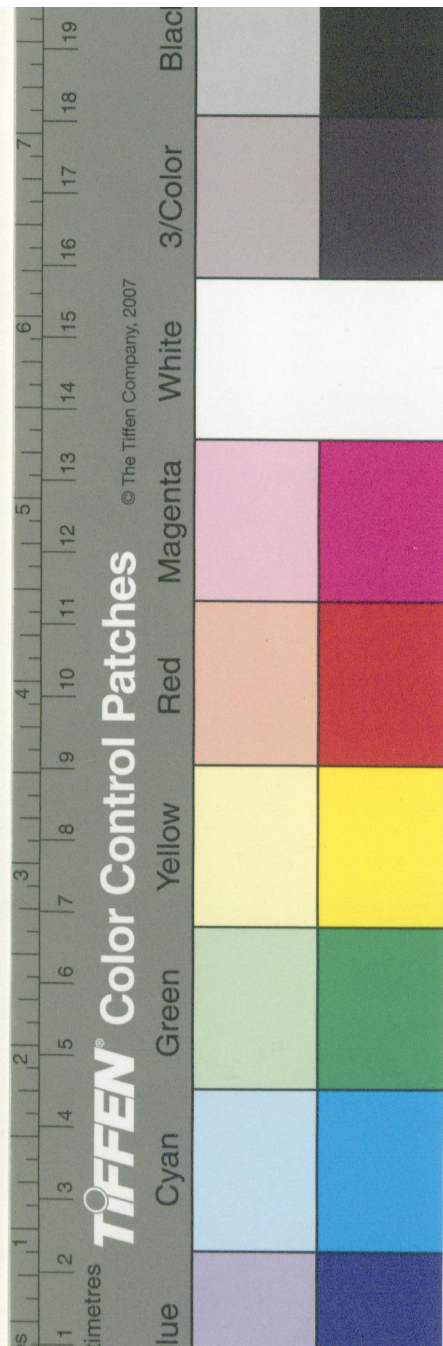
Tomten.

Då en husbonde i Forsley, Pe-
 dersöre, en gång var sysselsatt med trä-
 slöjd, kom en person, i vilken han
 trodde sig igenkänna "gårdsgubben" fram
 till honom med en vit linnetrasa
 i handen. På frågan vad "gubben" av-
 såg med trasan, gaf denne inte något
 svar, men om en stund högg husbon-
 den sig ^{ett} ~~hår~~ i benet, och nu förstod
 han hela gåtan. — Uppgiften har
 jag direkt frånt husbondens ifråga äkta
 hälft.

I Jakobstad hade en tjänarinna un-
 der en lång följd av år ^{fått} hjälp av "gårdsgub-
 ben", som regelbundet utförde all städning och
 diskning nattetid; flickan behövde blott ställa
 fram kärlen, innan hon lade sig. Men hen-
 nes tacksamhetskänsla väkte med åren, och
 till slut tog den sig uttryck i en par
 fin-fina ullvantar, som gubben skulle få
 till julklapp. Detta steg hade den stadars
 välmående flickan dock inte bort ta, ty
 på jilmorgonen stod tomten skamflat i
 en vrå, ~~och~~ ^{men} kunde ike på något vis förmås
 att dra av sig de sköna vantarna. Någon
 diskning kom därför inte mera i fråga, och den
 mångåriga välgöraren lämnade sin besvikna vän.

Pedersöre, Kråkna's.

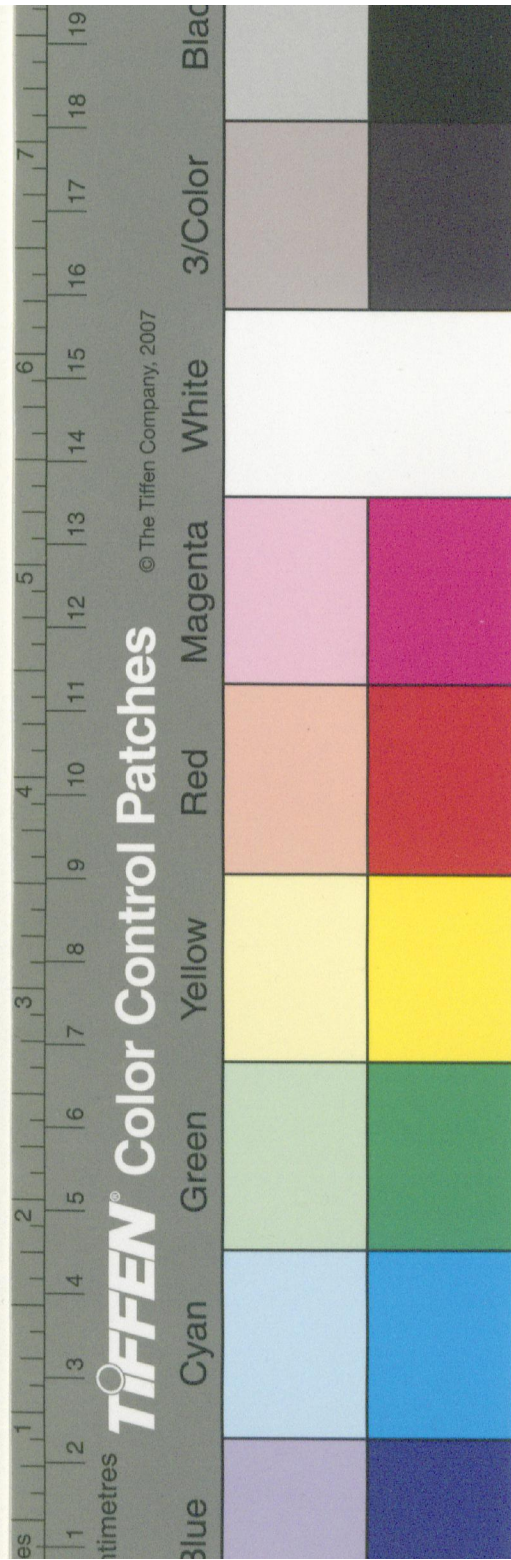

6

163

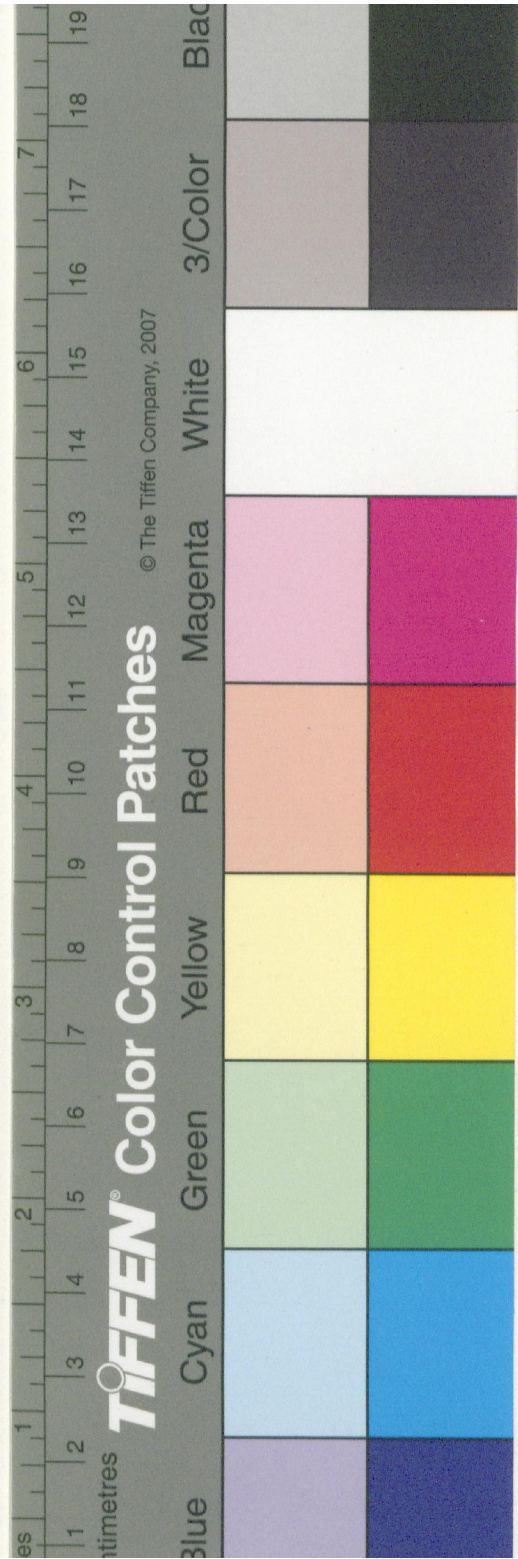
Lå skogen håller en kokreatur,
bör man lägga "kåkan" från spisen
jämt kistnyckeln, stugnyckeln och
farstunnyckeln i en gryta och placera
den i krus lös.

Kasse, Lappfors.

Då "skogen håller" en ko, får
 man den åter genom att placera
 en gädda, vari man lagt en vig-
 selring, bodnyckeln, en silversked, en
 ullsax, etc beteman, "kåkan" från
 spiseln och ett par husbonden tillhöriga
 benkläder, i den försvunnas bås.

Pedersöre, Forsby.

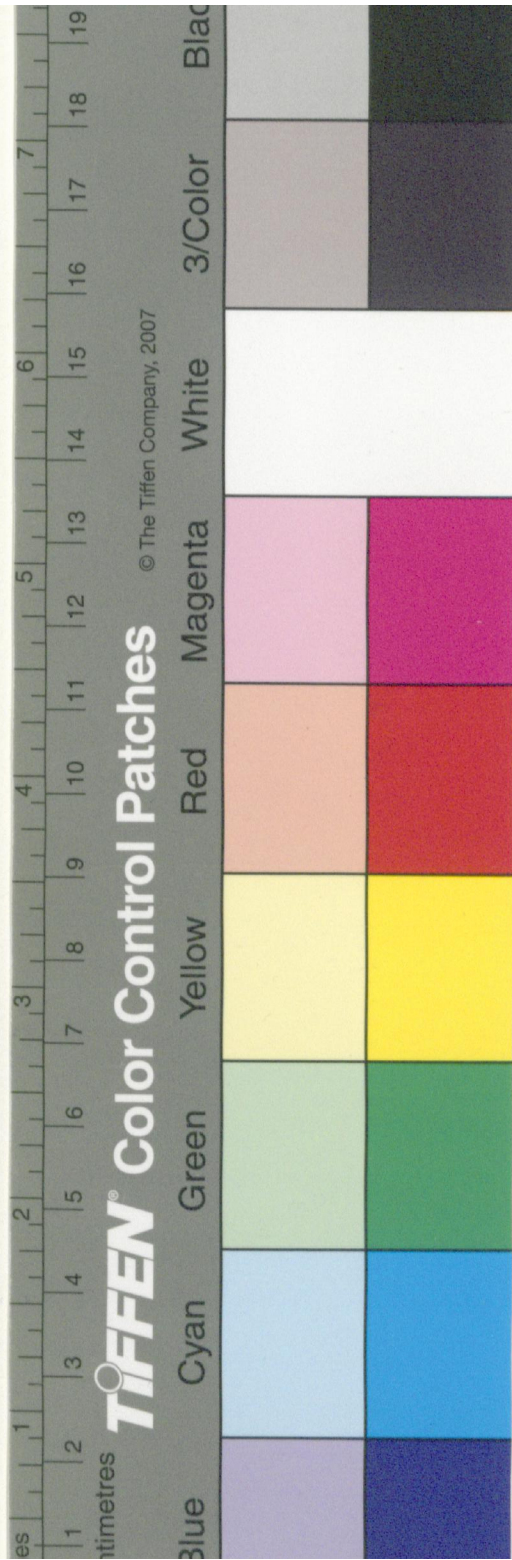
8.

ny.

Hälsar skogen - skogsrådan -
ett kreatur, får man det
bäst äter genom att klämta
i kyrkklockorna.

Pedersöre, Edsersö.

185

9

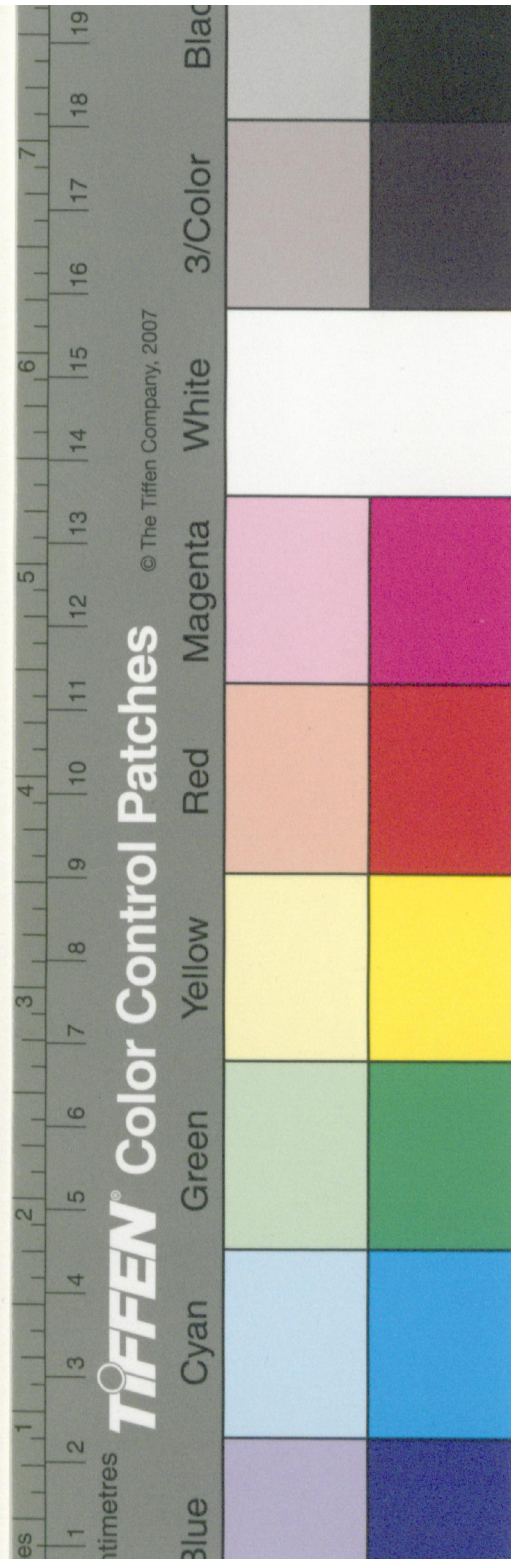
negr

negr

166

199
 Tomten skulle alltid ha första
 supen på jultorgonen. Man
 ställde ett glas med brännvin
 för hans räkning på ugnsman-
 nen.

Pedersöre, Katernö.

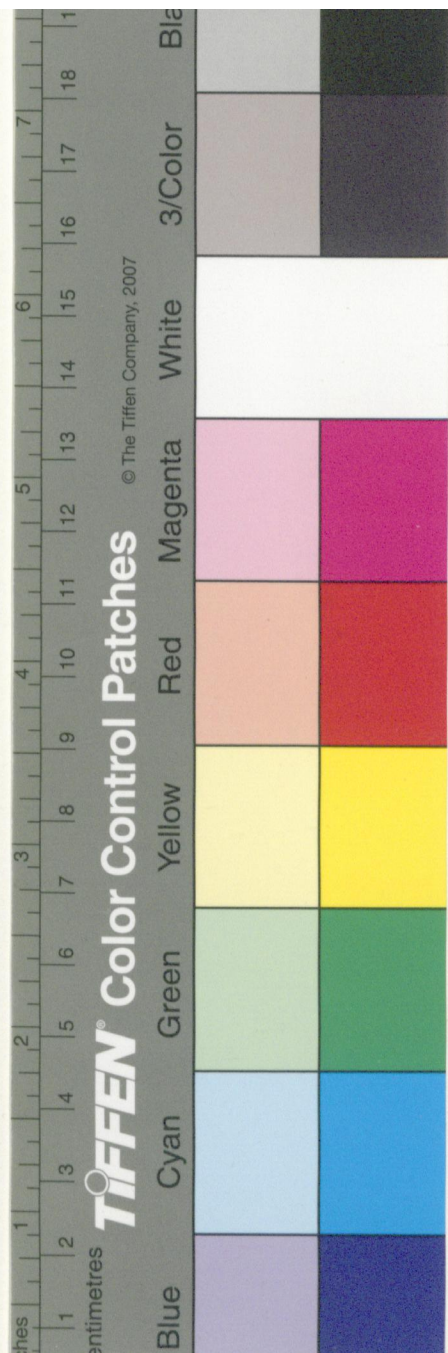

Gjörådan (här: Träskrådan).

I närheten av Pirelö² by i Pedersöre
finnes en träsk, som kallas Gubbträsket.
Detta namn skall dock icke vara det
rätta. Det berättas nämligen, att två
män från nämnda by en gång slogo
vad om huruvida en gubbe eller
kärning härskade i träsket. Den ena, som
var trakkunnig, föreslog, att man skulle
hugga ^{en} hål i isen, så skulle han nog
förmä träskestens invånare att visa sig.

Man gjorde så, och en väsen av
ovanligt utseende, men i kvistlig gestalt
kom upp ur vaken, dröjde en stund på isen
och förevann samma väg det kommit.

Pedersöre, Katernö.

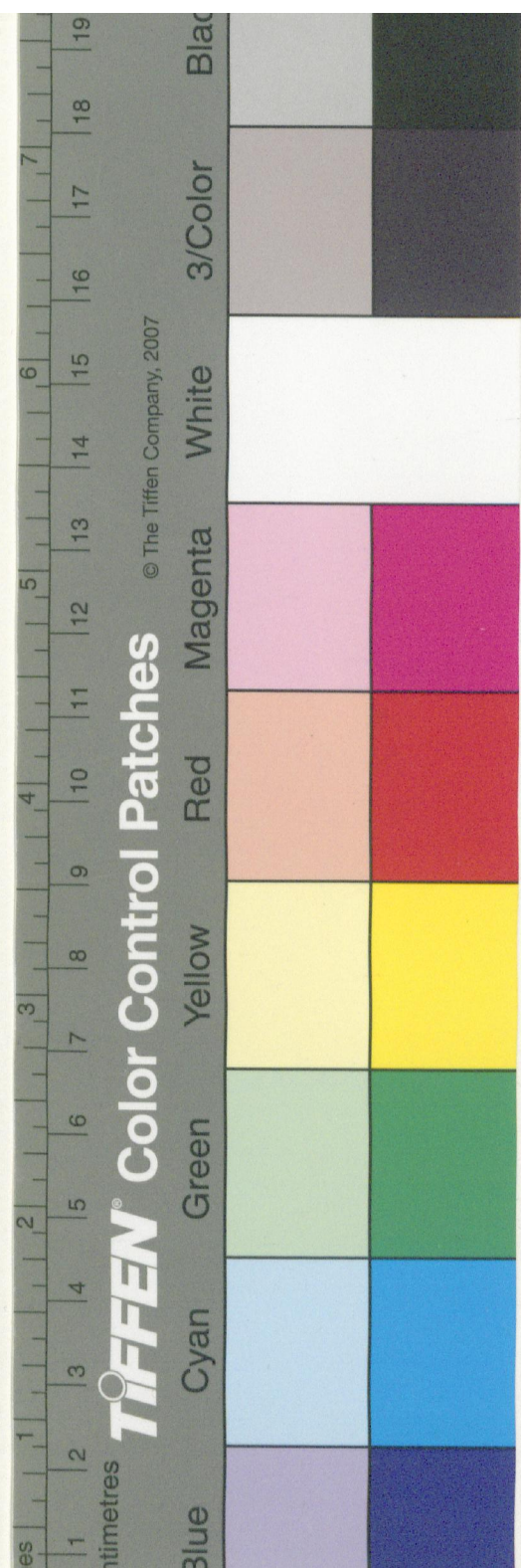
4.

Gjöräet.

138

Vill man fördriva "rådan" från en
sjö, bör man spetsa en sålhuvud på
en stång och fastgöra denna på en
platta av några stockar. Därpå drives
plattan ut på vattnet, sedan stängen
med sålhuvudet antänts.

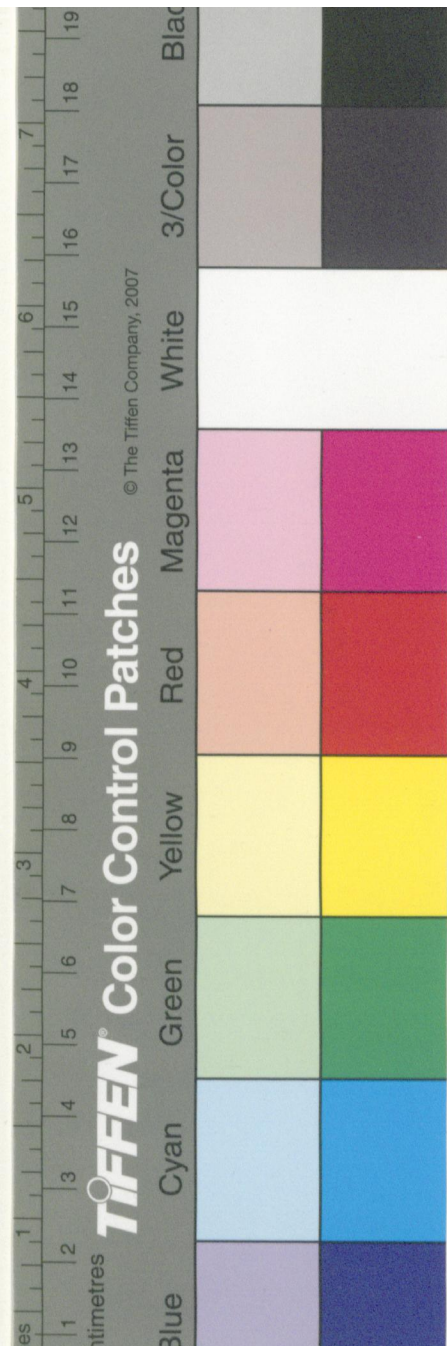
Esse, Lappfors.

Gengång.

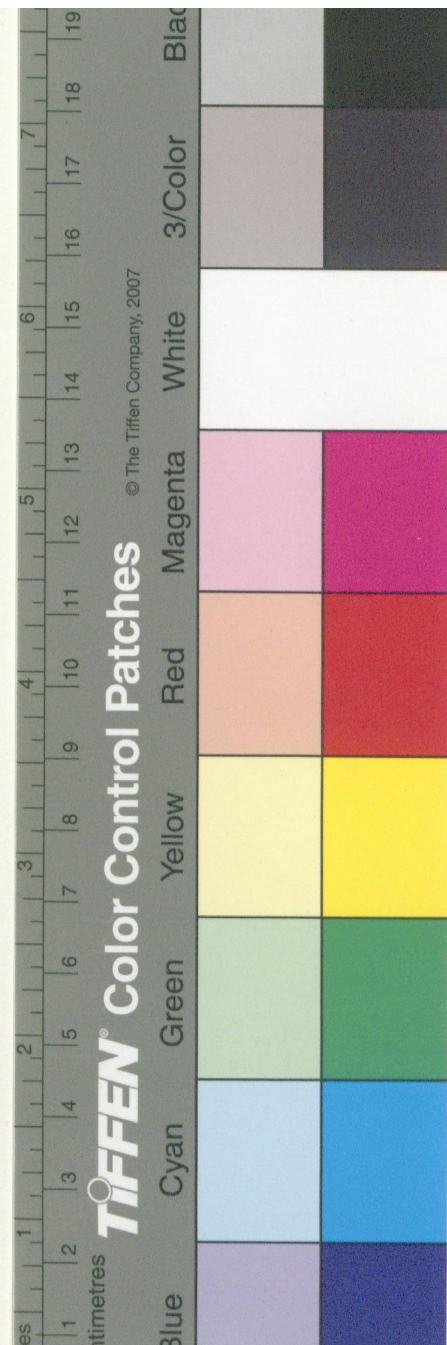
En timmerman från Katernö by i Peders-
söre arbetade på en skeppsvarv strax utanför
Helsingfors. Natteid vicktes han ofta av att
en herremann i ljusblå dräkt slängde i dörrarna
till arbetarnas bostad och förde en fastligt
oljud. Ibland syntes han också undersöka och
räkna virket i plankitaplarna. På timmerman-
nens förfrågan, vad det var för en person,
som inte lät folket vila i fred, upplyste en
vaktmästare, att gengångaren var en
uppsyningsman, som blivit mördad, men
fortfarande höll upprikt över arbetet
på stället.

Timmermannen ifråga var min sagesmans far.

neg.
I en gård i Larmsmo var man
synnerligen pålärd av "ramt." Det spö-
kade både dag och natt, och ofta
brann en besynnerlig låga i spisen.
Slutligen flyttade gårdspolket till
grannsaknen Pedersöre. Därvid följde
så mycket "trallpade" (andar) värddinnan
ät, än två hästar med möda drogo
henne på klingande, blank is.

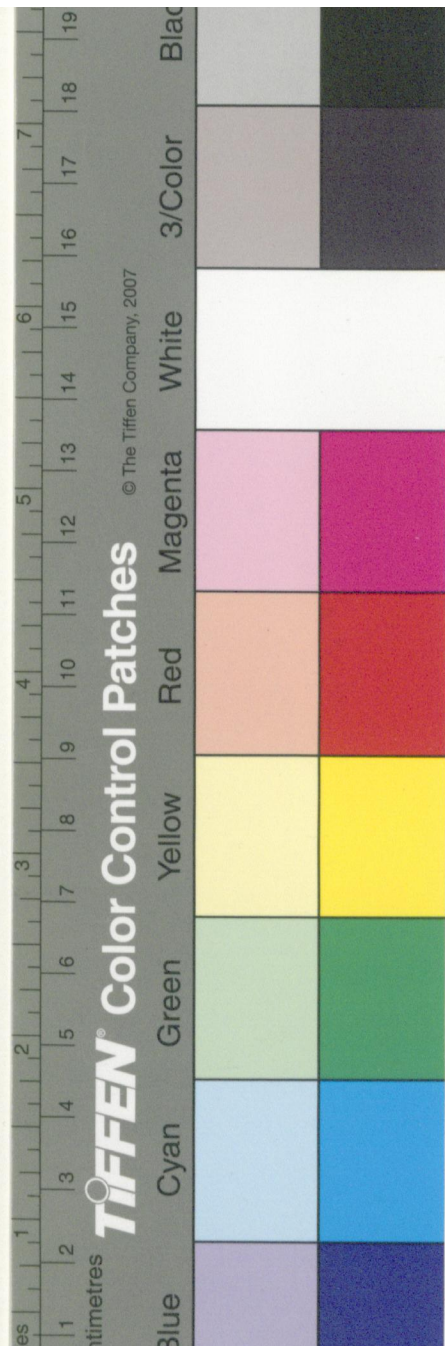
Larmsmo, Lagernas²

Sjöfrun.

171

Några personer från Katternäs by i
Pedersöre gingo en varm sommardag ned till
Sjöstranden nära mynningen av Ässe å
för att svalka sig. Under det de
voro sysselsatta nere vid sjön, väcktes
deras uppmärksamhet av en väldigt
prassel i varsen. Eftersom fullkomligt
lugn rådde, hördes en stark vindil
"brusa och bråka" i sjöväten, och
plötsligt syntes en ovanligt storväxt kvin-
na stiga upp ur vattnet. Med en
barn på armen och åtföljd av en
vit-brun-spräcklig hund, styrde hon av
till en närbelägen lada, varefter hon såg
sig för att ge barnet-di. Kvinnan var

så stor, än hennes huvud nådde lads-
dans takband, då hon satte på marken,
och barnet var inte mindre än en
vuxen karl. Någon tillstymmelse till klä-
der kunde icke förmärkas, men abe-
sovärt var uppträdandet. Efter väl-
förrättat värk kastade sjöfrun sina långa
bröstvärtor upp över ålarna och försvann
samma väg hon kommit.

Sin sagesman var själv ögon-
vitne till händelsen.

